

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Enrike Lujanbio Tajdus frailia

*Astigarraga,
Gipuzkoa
(1930)*

Aurkibidea

Biografia

Aita Astigarrakoa zuen eta ama Frantziakoa. Primo de Riveraren garaian, aita soldaduska egitetik ihesi joan zen eta hala ezagutu zuen ama; hiru seme-alabarekin itzuli ziren Astigarragara bertan bizitzeko asmoz. Baina Paris eta Astigarraga ez ziren berdinak, ez ohituraz ezta jendez ere, eta amak ezin izan zuen hemengo bizimodu tradizionalera ohitu. Enrikek lau urte zituen hona etorri zirenean eta aita oso gazterik hil zitzaien. Amonak hazi eta hezi zituen eta Enrikek lan egin behar izan zuen aurrera ateratzeko: hamabi urterekin harrobian ibili zen, gerora hondarra ateratzen Loiolan, hamaseirekin hiltegi batean eta azkenik Iberduero enpresan, pilotari izanda ez zuela nahikoa irabaziko pentsatu zuelako. Kontrabandoa ere gertutik ezagutu zuen gerra ondorengo garai gogorretan. Ezkondu eta Donostian bizi izan zen 50 urtez eta azken urteetan Astigarragan bizi izan da.

Zintak

ATG-014

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-08-26
- **Iraupena:** 49 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

ATG-015

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-08-26
- **Iraupena:** 66 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

- **Kodifikatzailea:** Lizeaga, Irati

ATG-029

- **Proiektua:** Dialektologia-EHU
- **Elkarrizketatzailea(k):** Lujanbio, Igor
- **Data:** 1998-01-01
- **Iraupena:** -
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Emalea:** Zuazo Zelaieta, Koldo

Pasarteak

1. Ama frantsesa, Astigarragara ohitu ezinik

- **Erref:** ATG-014/002
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:00:49. **Bukatu:** 00:02:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ama frantsesa zuen, aitzak gerra garaian ezagututakoa. Errepublikara garaian Astigarragara etorri ziren bizitzera; ama, baina, ez zen ohitu hemengo bizimodura eta alde egin zuen. Azkenean, amonak hazi zituen.

Transkripzioa

- Nik nun ama frantsesa. Ta gerra denboran, gure aita zana hara jun zan nunbaitte, ta ein zun han adixkidia billatu, ta beakin ezkondu. Ta geo, republika garaiyan, hogeita hamarrian jaiyua naiz ni, ta etorri giñan honea, Astigarragara bizitzea, ostea, lehengo tokira.

- Hogeita hamarrian jaio ziñan?

- Bai.

- Ta ze hillabete eta ze egunetan? Ze egunetan?

- Zein egunetan? Ba jaiyo nintzan, ekaiñan hamalabian.

- Ta ordun etorri ziñaten zure aitta ihesi, bueno...

- Gure aitta, ez, gure aita ta danok etorri giñan, bi arreba dittut, bat hilla dao hoi, oain bat. Ta etorri giñan danok honea Astigarragara. Ta gure ama zanak gu utzi ta alde ein ein zun.

- Nolaz ba?

- Pues aitakin, aidanian, gu ttikik giñan, baiño ez omen zun ondo eramaten. Han ateratzen emen zian beti alkarrekin ta parejak. Ta hemen, berriz, gizonak lagunakin, ta hari ez gustatzen aidaninan, ta alde in in zun. Bartzelonara jun zan beste arreba bat hartuta. Aita jun zan, ta ekarri in zun ostea arreba hori. Ta Astigarragan bizitzen giñan. Ta geo aitta hil zan, ta etorri giñan bizitzea, amonak ekarri zigun bere etxea, honea, ta hementxe hazi giñun, ahal zan bezela.

2. Aita Frantziara, soldadu ez joatearren

- **Erref:** ATG-014/004
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:02:48. **Bukatu:** 00:03:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurea » 1923-1931: Primo de Rivera
- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera

Laburpena:

Aitak Frantziara egin zuen alde, soldadu ez joateagatik. Frantzian igeltsero aritu zen lanean. Errepublikara garaian, alde egindakoei itzultzen utzi zieten eta orduan itzuli zen aita Astigarragara familia osatu berriarekin.

Transkripzioa

- Nola, nola akordatzan zea, o nola kontatzen zun zure aittak hemendikan Frantzira zergatik alde in zun edo?
- Zergatik alde in zun, esango dizut ba. Garai haitan, garai haitan, numeroz joaten zian soldadu. Hasten zian unotikan edo nik ez dakit nola izango zan. Ordun unotik, eta gure aita batez libratu soldaduskara jun gabe. Baiño bere aurrekuak alde in in zun, Frantzira, ta geo gure atittai deittu. Ta gure aittak "hik alde in, baita nik'e", bestia're Frantzia jun. Ta hantxe lanian aittu zan. Igeltserua zan. Arittu omen zan, nik ez dakit, esandakuak e? Bai, bai, igeltserua zan. Ta zer bat. Ta gero republikako garaiyian eman zuen libertadia alde in zuenak etortzeko honea, ta gu ordun etorri giñan honea, Astigarragara. Astigarragan jarri giñan bizitzen, Kakoneko... Kakone bakizu nun dagon? Jakingo dezu.
- Adittua dut, bai.
- Bai, ba, horrentxen aurrian, hantxe laugarren pisun, hantxen bizittu giñan, aitta ta amik be gelditu arte.

3. Amak Astigarraga utzi eta gero, anai-arrebak amonarekin

- **Erref:** ATG-014/006
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:05:06. **Bukatu:** 00:06:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Amak alde egin zueneko gogoan du: amak arreba zaharrena eraman zuen berekin. Gerora, amonak hazi zituen senideak. Amonak gobara egiten zien aberatsei sos batzuk ateratzeko. Amonak guztira 20 ume hazi zituen.

Transkripzioa

- Lehen esan dezu amak alde in in zula. Zu akordatzan zea nola alde in zun?
- Bai.
- Gogorra izango zala pentsatzen det, ez dakit zenbat senide geldittu ziñaten hemen ta zenbat eraman zittun amak...
- Amak bat eraman zun. Ta gu geatu giñan ttikina ta ni, erdikua. Ta amunak hazi zigun hamen. Ttikinak oaindik ez dakit zutik, ez det uste bazakinik'e, ez dakit. Ez naiz goatzen. Goatzen naiz zerbaitte amonak esaten zula Donostia nola jutun zan, hola kuadroko batian hiru-lau ohol jarri, ta haurra utzi han, ta jaten pixkat jarri, ta nola jutun zan Donostia. Ta holaxe hazi gea, erdi gosiak, erdi gosiak.
- Amona Donostira jutun zen merkatura edo?

- Ez, amuna juten zan donostia gobara itten zun. Bakizu zer dan gobara?
- Esan zazu.
- Gobara da etxietatik, aberats etxietatikan ekartzen zittuzten maindiriak eta etxea. Eta etxian, gure amuna zanak eitten zittun garbittu, ta gero eitten zittun astian behin entregatu hara, zea, arropa hoik. Ta xoxak han ateratzen zittun amunak. Zeatikan gure amunak hazi zittun hamar kanpokuak eta hamar etxeukuak, hogeit. Ta alargun geatu zan oso gazteik gaiñea. Baiño [...] zan amuna fuertia ta, bueno! Ta holaxe, holaxe hazitakuak gea.

4. 'Fraile' ezizenaren jatorria

- **Erref:** ATG-014/008
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:08:19. **Bukatu:** 00:09:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak

Laburpena:

<p>Fraile ezizena dute familiarteko batzuek; ezizenaren jatorria azaltzen du.</p>

Transkripzioa

- Ta nondik datorkizue 'Fraile', Frailian izengoitia?
- Hoi dator... Hoi dator...
- Zure osaba're, zure osabai're Xanti Frailia, ezta? Etxetik al datorkizue?
- Bueno, ez, hoi dator nere osoban ta osoba. Bastante luzia izan behar du zea istori horrek. Ta Astigarragan dago basarri bat, Frailiana du izena. Ta handikan, handikan, harei esaten Frailia. Ta gero Frailia, ta nei Fraile Gaztia esaten ziaten. Ta gure semiai ez diyote ez diyoe, "Hau Frailian semia dek" esaten dute danak; "Bai, Prailian semia ezagutzen diat!" esaten du, holaxe. Hortatik dator hoi. Frailia hemen morroi eondu emen zan, nere osoba ez, aureogokua, aureogokua. Ta hortatik dator Frailia. nei Fraile... Oain'e... Donostin bizittu naiz denbora askuan, e? Ta oain'e Frailia deitzen diate Astigarragan. Frailia.

5. Bizimodu tristea ez, gutxirekin moldatu behar baizik

- **Erref:** ATG-014/010
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:09:48. **Bukatu:** 00:11:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Baserri koskorra zuten eta han zer lan izaten zituzten azaltzen du. Ferian saltzen zuten jeneroa. Abarka pare bat izaten zuen Enrikek, ez baitzegoen gehiago erosteko dirurik. Lehen bizimodua ez zen tristea, baina diru gutxirekin moldatu behar izaten zuten bizitzeko.</p>

Transkripzioa

- Garai batian, zu mutil koskorra ziñanian eta, ze lan izaten zian baserriyan? Edo, bueno, zu baserriyan hazi zea...

- Bueno, gure basarriya zan txikiya, txiki basarri koskor bat, behi bat edo ezautu nun, bi txekor'e ezautu nittun, ta gero hegazti batzuk. Txerrik bai, txerri asko izaten genun, ta txerrikumiak hazitzen giñun, ta asto batian karruan hartu, ta peria joten giñan. Ta gure amona zanak badakit nola erosten zizkidan abarkak eta ankandora bat edo erosten zien, ta ni kontentu. Gaiñea ebiya ein berriya baldin bazegon, hoik koskor batzuk izaten zittuzten abarkak azpin, ta kanpoa jun ta hola beiratzan, ta... Oain, oain, oain, igual dakazkie bost zapata pare etxian ze jantzi ez dakigula. Baiño hola hazitakuak ez gea gu.

- Abarka pare bat?

- Bai, bai, ta zapatak...! Ta izaten banun alpargata pare bat, hankutsik pelotan jokatzen. Zeatik ni pelotan asko ibiltzen nintzan, ta hausteko bildurrakin. Zeatik besteik ez zun diruik izaten, beste pareik ekartzeko gure amuna zanak: "Ibili hai oain hankutsik nahi badek!" esaten zun harek. "Hor konpon hai! Kontuk herorrek atera!". Ta egiya, egiya. Gure bizimodua ez da tristia izandu, baiño ez genun izaten. Oiyaluma joten giñan, Oiyaluma're, ta lagunak edo batzuk bazian ondo manejatzen zuenak, eta "Afalduko al deu, ez dakit zer", ta "Ez, etxea jun beharra zakat, bihar goiz jeiki ber dit eta". Diruik ez boltsillun, diruik ez boltsillun! Ta holaxe, holaxe. Gure bizimodua holaxe izandu da.

6. Neska-lagunaren musua lortzeko komeriak

- **Erref:** ATG-014/011
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:11:24. **Bukatu:** 00:12:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Neska-lagunarekin hasi zenekoa gogoan du. Lehenengo musua eman zionean, masailekoa jaso zuen. Gerora, musua lortzeko komeriak pasa zituen.

7. Helduak eta gazteak elkarrekin jokoan

- **Erref:** ATG-014/013
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:13:48. **Bukatu:** 00:14:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Helduak eta gazteak gustura aritzen ziren elkarrekin jokoan lehen.

8. Pilota ala Iberduero?

- **Erref:** ATG-014/014
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:14:27. **Bukatu:** 00:16:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Mutil gazteak pilotan aritzen ziren beraien artean. Enrike profesional bihurtzeko puntuan egon zen, baina pilota eta Iberdueroko lanaren artean aukeratzeko eskatu zioten; azkenean, Iberduero aukeratu zuen.

9. Umetan, pilotak lortzeko moduak

- **Erref:** ATG-014/015
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:16:06. **Bukatu:** 00:17:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Umetan pilotan non aritzen ziren azaltzen du. Beraiek egiten zituzten harizko pilotak. Astigarragako apaiz batek pilotak ematen zizkion noizean behin Enrikeri.

10. Osabaren diziplina eta amaren kultura frantsesa

- **Erref:** ATG-014/016
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:17:34. **Bukatu:** 00:19:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Askotan, ogi bila joatean, pilotan jokatzen gelditzen zen eta berandu iristen zen etxera; osabak bi masaileko ematen zizkion orduan. Osabaren eta Enrikeren artean ez zegoen alde handirik adinean. Ama oso emakume ederra omen zen, zigarroa erretzen zuen. Lehen gaizki ikusia zegoen emakumeek zigarroa erretzea.

Transkripzioa

- Geo Astigarragan dao aiuntamentuan azpin arkupe bat, han asko ibiltzen nintzan hankutsik. Ogiyan billa jun, ta matrailleko earrak hartu beharra etxian. Ogiyan billa bialdu osobak zanak, eta han ibilli pelotan... Ta seittun etorri beharrian, handik bi ordua etxea, bai ba. Akabo. Eta utzi oiñetakuak, eta hankutsik hasi, ta segi. Etxea etorri, ta bi matrailleko irabazi, ta primeran. "Bueno bueno, osoba, hurrenguan goizo etorriko naiz, aguruo etorriko naiz" edo... Oain, harek ematen zizkian earrak. Oaindik bizi da, larogeita beatzi bat urte badittu, ta oaindik bizi da. Bi matrailleko, ta "Alu hau...".

- Zein zan, Xanti?

- Xanti.

- Xanti zan osaba?

- Bai, quarto batian eitten gendun biyok lo.

- Ez zenuen alde haundiyik.. Zuen amonak, bere semiak eta zuek ere...

- Bai ba, bai ba, baiño hoi zan, gure aita zan semeik zaharrena. Ta

horregatik dao diferentzi hoi, gutxiko hoi, horretxeatiyo. Hua nunbait gaztio ezkondu're ingo zan han, Frantzi alde hartan. Ikearri emakume earren bat omen zan gure ama, nei esaten diate Astigarragan. Ta zigarrua ere erretzen emen zun harek. Ta hemen zigarrua erretzen zun emakumia garai haitan, "Hau, hau, hau alajan bat izango dek earra!", ta bakizu ze pasatzen dan, bakizu. Gaur purua erretzen, emakumia barra-barra aitzen da, emakumia barra-barra.

11. Amak hartu beharreko erabaki gogorra

- **Erref:** ATG-014/020
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:22:22. **Bukatu:** 00:23:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Ama Parisen jaio zen eta ez zen ohitu Astigarragako bizimodura; horregatik, alde egin zuen. Alabarekin joan zen Bartzelonara, baina aita alabaren bila joan eta azkenean Astigarragara ekartzea lortu zuen. Gerora, amak Astigarragako udaletxera idazten zuen seme-alabengatik galdezka.

12. Gaztetako musika eta arropa

- **Erref:** ATG-014/024
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:28:19. **Bukatu:** 00:30:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Musika entzuteko, jai arratsaldetan, baserri batera joaten ziren. Han, dantza egiten zuten, eta gustura aritzen ziren. Alpagata urdinak erabili zituen gehienbat gaztetan. Gabardina galdu zueneko gogoan du.

13. Bizikletak aurrerapena zireneko garaia

- **Erref:** ATG-014/025
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:30:43. **Bukatu:** 00:32:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

Lehen oinez, zaldiz, gurdiz... ibiltzen ziren gehienak. Gutxik zeukaten bizikleta garai hartan; eta haiek ere nola-hala moldatzen ziren bizikleta zenbait bidetatik eramateko. Lehengo bideei buruz hitz egiten du.

14. 1977an ur-korrontea ekarri zutenekoa

- **Erref:** ATG-014/027
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:34:12. **Bukatu:** 00:36:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

1977an ekarri zuten ur-korrontea Santiagomendira auzolanean. Lehenago, ura menditik ekartzen zuten, baina udan agortu egiten zen.

15. Gabonetako janaria erosteko egindako bilketak

- **Erref:** ATG-014/028
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:36:15. **Bukatu:** 00:38:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Landarbasoko kobazuloetara joaten ziren "basarratsen" bila Gabonetan, geroago Donostian saltzeko: nori eta zertarako azaltzen du. Gorostia ere eramaten zuten Donostiara. Diru harekin, janari berezia erosten zuten, etxean Gabonak ospatzeko.

16. Amonaren janzkera

- **Erref:** ATG-014/033
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:43:42. **Bukatu:** 00:45:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Amonaren janzkerari buruz hitz egiten du: arropa ilunak, mantala, oinetakoak...

17. Martuteneko harrobiko langile

- **Erref:** ATG-015/001
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Hamabi urterekin harrobian lanean hasi zen Enrike. Langileei ardoa ematea zen bere lana, pintxe moduan. Ateratako harria hormigoia egiteko erabiltzen zen gero.

18. Hondarra ateratzeko lana

- **Erref:** ATG-015/002
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:02:52. **Bukatu:** 00:06:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak

Laburpena:

Loiolan aritzen zen lanean, hondarra ateratzen. Lan arriskutsua izaten zen hau, eta mareak oso ondo kontrolatzea beharrezkoa izaten zen.

19. Gauzak ilbeheran egiteko ohitura

- **Erref:** ATG-015/003
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:06:09. **Bukatu:** 00:08:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Gaur egun askotan errespetatzen ez bada ere garai batean ohitura zen txerri-hilketa, sagardoa etab. ilbeheran egitea.

20. Loiolako harrizko etxean

- **Erref:** ATG-015/005
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:08:16. **Bukatu:** 00:10:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak

Laburpena:

Hondarra ateratzen lanean egon zen Enrike, Loiolako harrizko etxe bakarrean. Marea txarra zenean, ordea, Santa Barbarara eramaten zuten karobiarekin lan egitera.

21. Karobiarekin lanean

- **Erref:** ATG-015/006
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:10:30. **Bukatu:** 00:12:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Karobiak eta elurzuloak

Laburpena:

Karobiarekin nola egiten zuen lan kontatzen du Enrikek.

22. Abere-hiltzaile lanetan

- **Erref:** ATG-015/008
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:15:02. **Bukatu:** 00:18:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Lanbideak » Etxeginak
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

Harrobian eta hondarra ateratzen ibili ondoren, abere-hiltzaile gisa hasi zen lanean. Osaba tratularia zuen, eta honek erakutsi zion lana. Diru kontuak zirela eta utzi egin zuen lana, Iberdueron lanean hasteko.

23. Iberdueroko lana, arriskutsua

- **Erref:** ATG-015/009
- **Iraupena:** 0:04:21. **Hasi:** 00:18:00. **Bukatu:** 00:22:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Iberdueron hasi zenean, bazkaltzeko dirua ematen zieten. Bertan gelditu zen jubilatutako arte. Iberdueron hasi zenetik, gauzak asko aldatu ziren. Hasiera batean orduak eta orduak pasatzen zituzten zutabeetan. Makinak erabiltzen geroago hasi ziren.

24. Eskuz egitetik makinaz egitera

- **Erref:** ATG-015/010
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:22:21. **Bukatu:** 00:24:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Elektrizitatea jartzeko material guztia astoz eta zaldiz mugitzen zuten batetik bestera.

25. Gerra Zibila Astigarragan

- **Erref:** ATG-015/012
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:27:24. **Bukatu:** 00:30:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Hegazkin bat pasatzen zen Parisetik zetorrena, eta denak beldurrez egoten ziren herrian. Santiomendin trintxerak egon zirela oroitzen du Enrikek, eta inguruko abere guztiak Enrikeren etxera eraman zituzten.

26. Tiroengandik ihesi

- **Erref:** ATG-015/014
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:31:30. **Bukatu:** 00:32:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Karlistak herrian sartu zirenean oso ohikoak ziren tiroak. Behin, baserri baten azpian ezkutatu behar izan zuten Enrikek eta lagunek, tiroz bota ez zitzaizten.

27. Kanpaiak abisu moduan

- **Erref:** ATG-015/016
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:33:16. **Bukatu:** 00:34:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Arriskua zenean, kanpaiak jotzen zituzten, herritarrek arriskuaren berri izan zezaten.

28. Zer da euskara zuretzat?

- **Erref:** ATG-015/018
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:35:44. **Bukatu:** 00:37:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

<p>Euskara oso maite du Enrikek. Astigarraga euskalduna bada ere, gerran euskara galarazteak asko eragin zuen honen erabileran. Cara al Sol abestu behar izaten zuten.</p>

29. Lanean ezin euskaraz hitz egin

- **Erref:** ATG-015/019
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:37:40. **Bukatu:** 00:40:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Laneko arduradunak euskaraz hitz egitea galarazten zion Enrikeri, nahiz eta Enrikek gaztelariarik ez ondo jakin.

30. Enrike estraperloan

- **Erref:** ATG-015/020
- **Iraupena:** 0:04:31. **Hasi:** 00:40:24. **Bukatu:** 00:44:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kontrabandoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Zuhaitzera lotzen zuten kontrabandoan ekarritakoa. Txekorrak estraperloan hiltzen ere asko aritu zen, galarazita baitzegoen hau. Ganadua markatu egiten zuten, eta markatzeko zigiluak lapurtu egiten zituzten inspektorea ez konturatzeko. Haragia saski handitan eramaten zuten, letxugaz estalita.

31. Osabak kontrabandoan harrapatu zuen

- **Erref:** ATG-015/022
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:45:54. **Bukatu:** 00:49:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Kontrabandoa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Osabak ere estraperloan saltzen zuenez, Enrikeren berri eman zion osabari haragia erosten zionak. Ogi bila ere Goizuetara joaten ziren, bidean Goardia Zibilak ateratzeko beldurrez.

32. Txekorrak Guardia Zibilari kendu

- **Erref:** ATG-015/023
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:49:03. **Bukatu:** 00:50:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Kontrabandoan pasatako txekorrak topatu zituen Enrikek. Guardia Zibilek txekorrak kontrabandistei kendu, baina kontrabandistek atzera kendu zizkieten txekorrak, lanbroa sartu zela baliatuta.

33. Gurrpil-azalak kontrabandoan

- **Erref:** ATG-015/024
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:50:52. **Bukatu:** 00:54:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Autoen eta autobusen gurrpil-azalekin egiten zuten kontrabandoa.

34. Perretxikotan asko ibilitakoa

- **Erref:** ATG-015/026
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:57:16. **Bukatu:** 00:59:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila

Laburpena:

Enrikek askotan biltzen zituen perretxikoak. Asko izan dira inguruan perretxiko txarra jateagatik gertatutako istripuak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-09-26

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com